

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:
Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA
Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:
Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară
5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

Azi mie, mâne ție.

(*) După toate cele-ce s'au petrecut în trecut între Maghiari și Români, în ce privește cele politice, și anume pentru a-i aduce la o recunoaștere a drepturilor ce ne compet, este întocmai așa, ca-și-când ne-am pune să secăm Dunărea, scoțând apa cu ciurul.

Dacă ar ajunge, ca se nu mai audă nici un cuvânt românesc între Tisa și Carpați, atunci poate-că și domnia le-ar fi mai liniștită, căci nu și-ar mai sparge capul cu desnaționalizarea naționalităților, care le pune cele mai mari pedeci celor cari voesc a governa țeara; căci numai aceia sunt spriginiți, pentru a ajunge la guvern, cari arată cea mai mare râvnă pentru maghiarizarea naționalităților.

Un lucru însă este văzut până și de un orb: Imposibilitatea statului ungar fără admiterea elementului român ca atare.

Și aceasta este un adevăr, pe care și Maghiarii îl recunosc, și din această cauză își concentrează puterile pentru a opri curentul daco-romanistic, cu alte cuvinte: ei recunosc puterea noastră până la așa grad, încât oferă lumii privilegiștea mișcătoare, de-a se agita ca marea sub o furtună teribilă, numai când aud rostindu-se un cuvânt românesc.

A lupta odată cu întreg poporul român, sau mai bine zis a sta de vorbă cu noi, nu au curagiul, căci li-e frică de învingere, și din această cauză apoi ia pe câte unul sau doi dintre noi, cu gândul să ajungă până la cel din urmă.

Au apucat cum am zice un drum lung și o țintă care nu o vor putea nici când ajunge.

Dacă Maghiarii ar fi dreți și oameni cu cari se poți sta de vorbă, li-am pune următoarele întrebări:

Ce ar trebui să se înțeleagă și ce înțeleg ei sub ideea de stat maghiar?

Ce este libertatea de presă și ce înțeleg ei sub această libertate?

Cine sunt adeverații agitatori în Ungaria?

Și pe urmă, unde cred ei că vor ajunge cu fudulia lor?

Dacă oameni cinstiți ar fi, atunci aceste întrebări ar trebui să deștepte un interes viu, ba chiar o plăcere ca să discute asupra lor, căci aceste întrebări îi privesc iminent.

Aceasta este însă un lucru, de care nici nu vreau să audă. Căci de cutează cineva dintre noi a discuta ideea de stat maghiar, temnița îi este răsplată. În parlamentul lor nu se gândește nime asupra neajunsurilor naționalităților, ci numai asupra lucrurilor cari pe ei îi privesc.

Dacă Maghiarii s'ar gândi și asupra neajunsurilor naționalităților, în urma căreia popoarele din această țeară se simtă acasă și se vadă că li-se face dreptate, mai ales în privința individualității lor ca națiune, fie siguri că această țeară n'ar mai avea a se teme de nici un atac din afară.

Ei însă fac tocmai din contră. Se nisuesc anume într'acolo ca popoarele nemaghiare din Ungaria se nu se simtă acasă la ele, ci numai ca niște oaspeți, și încă oaspeți cu purtare necuviincioasă.

Și cum se și poate gândi cineva că un proprietar de casă se poate suferi ca să fie privit ca oaspe în casa lui proprie, chiar nici atunci, când cineva i-a luat cu forța în posesiune casa; ba tocmai atunci i-se deșteaptă mai cu putere conștiința, când vede pe un străin că se introduce ca stăpân în casa lui.

Cu 790 de ani am venit noi Români înaintea lor în Transilvania, și cu toate acestea ei vreau să ne dovedească, că numai din bunăvoință ne sufer aici.

Este însă lucru constatat de ori-ce suflare omenească, că un stat numai atunci poate fi puternic, dacă toate popoarele ce o locuiesc se simt acasă. În astfel de cas apoi, nici unul nu se va da înapoi, când e vorba de a-și apăra vatra.

După toate cele-ce le fac însă Maghiarii, nu numai că nu vor lăsa fiilor și nepoților lor un stat național maghiar, sau o țară cu istorie, dar' le vor lăsa drept moștenire o istorie fără țeară, din care cauză se va ridica blăstemul asupra lor.

Dacă ei și astăzi mai sunt călăuziți de ideea de stat maghiar, este, că dușmanii nostri comuni nu ne-au atacat nici când de când există dualismul.

Să vedem acum ce este libertatea de presă?

Indată-ce natura a înzestrat pe om cu graiu viu și cu mijloace de a-și răspândi cugetările sale, s'a născut și dreptul libertății de presă.

Așa credem, că ori-ce om are dreptul de-a spune prostii până i-se va strimba gura și numai un prost se poate supăra de prostiile ce le spune altul. Un om însă, care spune adevărul și este călăuzit de binele comun, acela trebuie să fie ascultat.

Aceasta ar fi pe scurt libertatea presei.

Ce înțeleg Maghiarii însă sub libertatea presei?

Unui Român nu-i este permis să discute nici măcar în termini cuviincioși, dacă Ungurii fac nedreptate popoului român, ca-și când faptele lor ar fi totdeauna drepte și deci nu trebuie discutate.

Lor însă toate le sunt permise.

La întrebarea că cine sunt agitatorii, le aducem aminte de fabula cu lupul și mielul.

Ear' că unde o să ajungă cu fudulia lor, le răspundem, că continuând pe calea apucată, vor ajunge la urmuștelor, cu totul la discrețiunea, la mila celor asupriți și îmbrânciți de ei.

Așa stând lucrul, dacă vor ajunge la o soarte amară, lumea nu pe noi ne va face responsabili, căci zice un proverb, »după-cum îți așterni, așa vei dormi«.

Una le zicem însă de încheiere:

„Azi mie, mâne ție!”

Naționalitățile și conferența de pace. »Budapesti Hirlop« primește știrea din Triest, că 3 ziariști boemi au adresat către regimul rusesc o rugare, prin care cer Țarului permisiunea, ca și deputații naționalităților din Ungaria și Austria să fie reprezentati la conferența de pace. Aceasta din acel motiv, ca conferența se nu se ocupe numai cu neînțelegerile ivite între state, respective între națiuni, ci și cu nemulțumirile naționalităților, adecă a popoarelor supuse. Așadar' Austria și Ungaria se nu-și trimită numai delegații oficioși la acea conferență, ci și delegații naționalităților, cari locuiesc această țeară.

Durere zadarnică.

Pe când guvernul maghiar a pedepsit pe »trădătorii de patrie« dela Oradea-mare, eliminând pe Bolcaș și pe alți 17 tineri vrednici de ai nostri, după-cum se poate vedea lor alt loc al foii, pe atunci ziarele maghiare ne descoper o nouă »tradare«, un nou »pericol«, ce amenință patria maghiară din altă parte.

La 1896, s'a reînființat în Praga o reuniune, care în formă de casină există mai de mult, dar' în urmă desvoltase puțină activitate. Numele reuniunii este »*Uniunea cehoslovacă*« și scopurile ei sunt, după noile statute, curat culturale. Anume reuniunea se nisuește a răspândi cultura între Slovaci, să înțelege pe base naționale și a da mijloace, ca să se poată cultiva și să devie folositori națiunii lor. Spre ajungerea scopurilor ei, reuniunea edă cărți populare, pe care le răspândește în popor, înființează biblioteci populare și dă stipendii și ajutoare tinerilor Slovaci, cari își fac educația în Praga, sau la studii sau la meserii și pe alte cariere practice; în fine reuniunea arangiază conveniri, etc., dela cari, precum și din întreagă activitatea reuniunii, politica este eschisă.

Ei bine, ziarele maghiare află, că această reuniune este grozav de periculoasă pentru Ungaria. Recunosc că ea este culturală, dar' din activitatea ei conclud, că conducătorii reuniunii urmăresc scopuri politice-naționale, în locul întâiu anti-maghiare. Și cum nu, zic ele, când reuniunea aceasta a spesat pentru cultivarea Slovacilor în doi ani din urmă mai multe mii de floreni, ear' mișcarea pornită de ea în interesul Slovacilor ia proporțiuni tot mai mari. Inteligenții Slovaci convin adeseori cu Cehii, o mulțime de studenți Slovaci sunt susținuți la studii de către unii Cehi cu dare de mână și între altele universitarii Slovaci au înființat în Sacoțta o revistă, în care combat diferențele existente între Slovaci din *cauze confesionale* și se nisuesc a răspândi cultura și lumina în sinul popoului.

Toate aceste și alte lucrări și întreprinderi culturale sunt puse la cale de numita reuniune și aceste îi constituie tot atâtea păcate în ochii șovinistilor.

Ziarele maghiare, după obiceiul lor provoacă statul să ia măsuri contra activității acestei reuniuni în sinul popoului slovac și strigă după poliție și gendarmerie.

Dintre toate însă mai caracteristice sunt expunerile ziarului »*Bud. Hirlop*«, care în primul său din 1 l. c. vorbind despre această reuniune, face o mutră de fariseu și vrea să convingă pe Slovaci, că »uniunea cehoslovacă« este primejdioasă chiar pentru Slovaci, din cauză, că Slovacii se vor cehisa. Apoi

susține, că Slovacii au destulă tărie să poată sta pe picioarele proprii, fără de nici un ajutor și cu un cinism rar observă, că nu este lipsă, ca băieții slovaci să meargă în Boemia la măiestrie, deoarece-ce sunt aici în patrie destule ateliere de-ale statului. În fine merge cu obrâznicia până acolo, de provoacă pe preoții catolici ai Slovacilor să nu se însoțească cu un popor, care ridică statuă lui Ioan Hus, ear' pe preoții evanghelici vrea să-i înfricoșeze cu social-democrația, ale cărei învătățuri susține, că le lătesc Cehii.

Vezi asta-i asta! »*Bud. Hirlop*« ne arată în adevăr care e durerea compatrioților nostri.

Pe ei li doare, pentru ce nu sunt lăsați Slovacii singuri și de ce sunt ajutorați de frați de-ai lor, cari se nisuesc a-i lumina și a ținea la ei trezvie conștiința națională.

Ii doare, că băieții Slovaci învață măiestria în Boemia și nu în atelierele »statului«, unde li-se impune maghiarizarea. Și li doare, că tinerii universitari propagă naționalismul și se silesc a aplana diferențele confesionale.

Durerea aceasta tot în asemenea chip se manifestă la ei și când e vorba de alte popoare nemaghiare.

Dar' această durere zadarnică este. Popoarele nemaghiare pot să stee în legături culturale cu frații lor peste granițe, fără-ca prin aceasta să li-se slăbească sentimentul patriotic și pot să primească încurajarea și sfaturile bune ale conaționalilor lor, fără-ca aceasta să constituie tradare de patrie.

Maghiarii ar voi, ca nimeni să se nu se interezeze de soarta popoarelor nemaghiare, ca cu atât mai ușor să poată fi ele contopite și maghiarizate. Aceasta însă azi nu se mai poate și aci nu ajută nici lamentările, nici calumniile și nici gendarmii. Căci nu este putere, care să împedec activitatea culturală, care merge neșovăitor înainte, cum vedem aceasta și din rolul reuniunii cehoslovace, despre care am vorbit.

Durere zadarnică din partea lor.

Oare când?

O nespusă bucurie simțiam, când nainte de aceasta, cu vre-o 4—5 săptămâni, cetiam în ziarele noastre naționale »*Tribuna*« din Sibii și »*Tribuna Popoului*« din Arad despre o strângere din nou a rîndurilor membrilor partidului nostru național.

Și o credeam aceasta cu atât mai virtos, cu cât chiar unii dintre cei mai fruntași membri ai partidului național o doriau aceasta și se ocupau cu calea care este de apucat pentru a ajunge la ținta dorită de toți Români de bine.

Unul dintre acestia, este și dl *Nicolau Cristea*, pe care cu toții îl cunoșteam și-l cunoaștem și astăzi de om cu lăpădare de sine, care a luptat întotdeauna între șirurile cele mai distinse ale bărbaților nostri politici.

Mi-se părea, ca-și-când aș vedea din nou acea solidaritate între fruntașii nostri, care înainte de asta cu 5—6 ani, a ajuns a fi admirată de toată lumea civilisată, și care a băgat fiori în stăpânitorii, sau mai bine zis, în compatrioții nostri maghiari.

Și aceasta o așteptam, și cred că o așteptăm cu toții, nu numai dela cei grupați în giurul »*Tribunei Popoului*«, ci și dela cei din jurul »*Tribunei*« din Sibii.

Căci când e vorba de a lupta pentru binele comun, atunci nu ne impoartă, că oare cutare sau cutare de care grup se ține, dacă

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE.

Nr. 32/1899.

Convocare.

(473) 1-3

P. T. acționarii institutului nostru prin prezenta se invită la a

XIII-a adunare generală ordinară

ce se va ține în localul institutului în **16 Martie st. n. 1899 după amiază la 2 ore**, cu următorul

PROGRAM:

1. Raportul anual al Direcțiunii.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Statorirea bilanțului anual.
4. votarea absolutului pentru gestiunea anului expirat.
5. Impărțirea profitului curat.
6. Fixarea mărcii de prezență pentru anul curent.
7. Raportul referitor la zidirea caselor din Strada Țirgului.
8. Alegerea alor 4 membri în Direcțiune.
9. Alegerea comitetului de supraveghiere.
10. Eventuale propuneri insinuate conform §-lui 28 din statute.
11. Exmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

P. T. acționari, cari doresc a participa la adunarea generală, să binevoiască a-și depune acțiunile la cassa institutului conform prescrierilor §-lui 20 din statutele societății.

Din ședința plenară a Direcțiunii, ținută la 3 Februarie 1899.

Iosif de Orbonaș m. p.,
președinte.

Dr. Ioan Mișu m. p.,
director executiv.

Contul bilanțului.

Active.		Contul bilanțului.		Pasive.	
	fl.	cr.		fl.	cr.
Cassa în număr	15.789	74	Fonduri proprii:		
Capital restant	25.886	24	Capital social	250.000	—
Efecte publice	68.066	50	Fond gen. de res.	84.660	61
Efectele fondului de pensiu	12.304	79	Fond spec. de res.	39.270	18
Imprumuturi pe cambii cu giranți	532.293	90	Fond de pens.	12.304	79
Impr. pe cambii cu acop. hip.	265.903	—	Int. ant. pro 1899	13.112	25
Imprumuturi pe ipotece	200.098	15	Avans. dela banca		
Impr. pe oblig. cu caventi	151.506	75	austro-ungară	34.500	—
Impr. pe efecte publice	1.136	—	Cambii reesc.	117.662	—
Realități	64.052	37	Dep. spre fruct.	795.115	95
Mobiliar	453	55	Div. neridicate	555	77
după amortisare de	45	36	Diverse conturi creditoare	7.797	87
Div. cont. deb. și int. rest.	48.454	98	Profit curat	30.921	19
	1.385.900	61		1.385.900	61

Contul Profit și Perdere.

Spese.		Contul Profit și Perdere.		Venite.	
	fl.	cr.		fl.	cr.
Interese: pentru fondul de rezervă	3.309	36	Profit transportat din anul trecut	214	43
Inter. pentru depuneri spre fructificare	39.359	92	Inter. dela impr. pe cambii cu giranți	45.862	83
Inter. pentru cambii reescomptate	8.183	12	Inter. dela impr. pe camb. cu acop. hip.	19.135	41
Spese: a) Salar și marce de prezență	8.170	—	Inter. dela impr. pe ipotece	17.121	16
b) chirie, porto, diverse	2.637	26	Inter. dela impr. pe oblig. cu caventi	14.586	05
Contribuție: directă	4.501	30	Inter. dela impr. pe efecte publice	30	93
Contrib. de 10% la int. de dep. și comp. de timbru	3.971	59	Int. dela efecte pub.	2.605	02
Amortisare: din mob.	45	36	Chirie	1.543	27
Profit curat	30.921	19			
	101.099	10		101.099	10

Orăștie, la 31 Decembrie 1898.

Iosif de Orbonaș m. p., membru în direcțiune. **N. Vlad** m. p., membru în direcțiune. **Dr. Mișu** m. p., director executiv. **Simion Vlad** m. p., contabil.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă.

Orăștie, la 5 Februarie 1899.

Ioan Branga m. p. **Ion Lazaroș** m. p. **Const. Baicu** m. p.

„HONDOLEANA“

Însoțire de anticipație și credit în Hondol.

Convocare.

P. T. membrii ai însoțirii de anticipație și credit «Hondoleana» din Hondol se invită conform §§. 19 și 20 ai statutelor însoțirii la a

III-a adunare generală ordinară

care se va ține în Hondol **Duminecă la 12 Martie st. n. 1899, la 2 ore după amiază în localul însoțirii.**

(474) 1-1

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere pe anul 1898.
4. Decidere asupra bilanțului și a întrebunțării profitului curat.
5. Alegerea președintelui, vice-președintelui și a 2 notari, alegerea directorului, vice-directorului și a celor 7 membri ai direcțiunii pe timpul de 3 ani (§. 24).
6. Alegerea comitetului de supraveghiere. (§. 54.)
7. În vederea simțitei trebuințe a ridicării capitalului social, direcțiunea propune: schimbarea însoțirii în institut pe acții și prin aceasta ridicarea valorii nominale a acțiilor.
8. Exmiterea alor 3 membri pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări generale.

În lipsa membrilor receruți — de peste 1/2 din părțile fundamentale — adunarea generală se va ține în înțelesul §-lui 21 din statute la 21 Martie a. c. tot la timpul și localul indicat.

Numărul membrilor înscriși cu 31 Decembrie 1898 a fost 257 cu 792 părți fundamentale în sumă de 20.959 cor.

Din ședința direcțiunii însoțirii «Hondoleana», ținută în Hondol la 30 Ianuarie 1899.

Direcțiunea.

Activa.

Contul bilanțului pe anul 1898.

Pasiva.

	cor.	bn.		cor.	bn.
Cassa în număr	2140	89	Părți fundamentale	20959	—
Cambii escomptate	46032	—	Depuneri și int. capitalisate	14979	96
Mobiliar	330	09	Fondul de rezervă	391	25
după deteriorare de 5%	16	50	Reescompt	10000	—
Interese restante	1073	61	Dividendă neridicată	352	40
Anticipațiuni	306	—	Interese transitive	367	79
Spese restituibile	65	16	Profit curat	2880	85
	49931	25		49931	25

Esșite.

Contul profitului și al perderilor.

Intrate.

	cor.	bn.		cor.	bn.
1. Interese la depuneri	783	28	1. Interese	3834	22
2. Interese de reescompt	436	—	2. Provisiuni	781	26
3. Salarii	1200	—	3. Taxă de înscriere	10	—
4. Contribuție și timbru	554	84	4. Diverse	1861	14
5. Chirie	88	86	5. Intrate din anul 1897	147	19
6. Diverse spese	409	48			
7. Marce de prezență	264	—			
8. Deteriorare la mobiliar	16	50			
Profit curat	2880	85			
	6633	81		6633	81

Hondol, 31 Decembrie 1898.

P. A. Mișu m. p.,
director.

Petru Gabor m. p.,
controlor.

Sabin I. Pîso m. p.,
cassar.

Membrii direcțiunii:

A. Oprea m. p. **S. Deac** m. p. **M. Furdol** m. p. **G. Guga** m. p.
Gl. Crainic m. p. **P. Morar** m. p. **I. Bucureștian** m. p. **N. Câmpian** m. p.

Bilanțul prezent examinându-se din partea subscrisului comitet de supraveghiere al însoțirii «Hondoleana» s'a aflat în ordine și consonanță cu cărțile principale și auxiliare purtate la însoțire.

Alex. Vlad m. p. președinte. **I. Moș** m. p. membru. **I. Pîso** m. p. membru. **N. Bodrean** m. p. membru.

ION LAZAROȘIU

(453)

negustor în Orăștie (Szászváros)

Atrag binevoitoarea luare aminte asupra prăvăliei mele bogat provăzută cu tot felul de **MARFĂ DE MANUFACTURĂ** pentru trebuințele de casă, și anume:

BUMBAC DE BĂTUT și **AȚĂ DE URZIT**, aduse din cele mai bune fabrici, **ARNICIURI DE CUSUT** și **DE URZIT**, în toate fețele; **PÂNZĂ, BRĂURI, ȘERPARE** cusute cu flori și fir, etc. etc.

Totodată aduc la cunoștința celor-ce au trebuință, că pregătesc în timp scurt și cu preț moderat

☀ ☀ ☀ **HAINA DE CĂLUȘERI** ☀ ☀ ☀

pe cari le vând, le dau în folosință, ori, la cerere, le fac anume.